

NÁRODNÁ DIAĽNIČNÁ SPOLOČNOSŤ

Rýchlostná cesta R4 Košice – Milhost'

**Primerané posúdenie vplyvov stavby
na územia sústavy Natura 2000
(v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o biotopoch)**

Spracovala: Štátna ochrana prírody SR

NOVEMBER 2012

NÁRODNÁ DIAĽNIČNÁ SPOLOČNOSŤ

Rýchlostná cesta R4 Košice – Milhost'

**Primerané posúdenie vplyvov stavby
na územia sústavy Natura 2000
(v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o biotopoch)**

**Objednávateľ: Národná diaľničná spoločnosť, a. s., Mlynské Nivy 45,
821 09 Bratislava**

**Spracovateľ: Štátna ochrana prírody SR v Banskej Bystrici,
Tajovského 28 B, 974 01 Banská Bystrica**

Riešiteľský kolektív:

**RNDr. Ema Gojdičová
Ing. Milan Olejár
Ing. Anton Paločko
Ing. Roman Trojčák**

NOVEMBER 2012

OBSAH

1. Úvod.....	3
2. Ochrana území sústavy Natura 2000 na Slovensku.....	3
3. Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín	5
4. Metodika posudzovania činnosti (podľa požiadaviek EK)	5
5. Vyhodnotenie podkladov pre primerané posúdenie vplyvov	7
5. 1. História prípravy rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť	7
5. 2. Použité podklady	8
5. 3. Zdroje údajov a použitá literatúra	9
6. Identifikácia dotknutých území sústavy Natura 2000	10
7. Zhodnotenie záverečného stanoviska MŽP SR a stavebného povolenia k rýchlostnej ceste R4 Košice – Milhošť	13
8. Metodika posudzovania vplyvov rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť na územia sústavy Natura 2000	14
9. Údaje o stavbe R4 Košice – Milhošť	16
10. Údaje o Chránenom vtáčom území Košická kotlina	17
11. Hodnotenie vplyvov rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť na CHVÚ Košická kotlina	21
11.1. Hodnotenie vplyvov na predmet ochrany CHVÚ Košická kotlina.....	21
11.2. Hodnotenie vplyvov na integritu CHVÚ Košická kotlina a integritu sústavy Natura 2000	23
11.3. Hodnotenie navrhovaných zmierňujúcich opatrení.....	24
11.4. Hodnotenie možných kumulatívnych vplyvov	25
12. Záver	27
12.1. Vyhodnotenie vplyvov rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť na CHVÚ Košická kotlina	27
13. Záverečné zhrnutie	28
<u>Prílohy:</u>	30
• R4 Košice – Milhošť, územia sústavy Natura 2000 – mapa	
• Fotodokumentácia	

1. ÚVOD

Národná diaľničná spoločnosť, a. s., Mlynské Nivy 45, 821 09 Bratislava (NDS) objednávkou č.OBJ/62055/2012 zo dňa 3. 10. 2012 objednala u Štátnej ochrany prírody SR v Banskej Bystrici (ŠOP SR) vypracovanie primeraného posúdenia vplyvov stavby Rýchlostná cesta R4 Košice - Milhošť na územia Natura 2000 v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o biotopoch. Posúdenie sa týka trasy a technického riešenia tejto rýchlostnej cesty, na ktoré bola vypracovaná dokumentácia pre stavebné povolenie (Dopravoprojekt a.s., Bratislava, Divízia Prešov, Jarková 14, 080 01 Prešov, 06/2009) vrátane navrhovaných zmierňujúcich opatrení.

2. OCHRANA ÚZEMÍ SÚSTAVY NATURA 2000 NA SLOVENSKU

1. Natura 2000 je európska sústava chránených území, ktorej vytvorenie vyplýva z legislatívy Európskej únie (EÚ) a ktorú bola Slovenská republika (SR) povinná previesť do svojho právneho poriadku.
2. Základom vytvorenia sústavy sú dve právne normy, smernice rady európskych spoločenstiev :
 - Smernica Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín
 - Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva
3. Členské štáty EÚ sú na základe nich povinné zaistiť zákonnú ochranu a zabezpečiť zachovanie alebo obnovu priaznivého stavu vybraných biotopov a druhov a ich biotopov.
4. Smernice kladú dôraz, aby výber území Natura 2000 bol vykonaný na základe vedeckých podkladov.
5. Výsledná sústava by mala podľa smerníc zahŕňať najhodnotnejšie územia bez ohľadu na vlastnícke vzťahy či súčasné hospodárske využitie.
6. Hlavným cieľom je vytvorenie a zachovanie prírodného dedičstva, významného nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok prostredníctvom ochrany a pilierov udržateľného rozvoja.
7. Sústavu Natura 2000 tvoria dva typy chránených území:
 - územia európskeho významu
 - chránené vtáčie územia
8. Požiadavky EÚ sú v SR premietnuté do základných dokumentov:
 - zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
 - zákon NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
 - vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
 - Národný zoznam území európskeho významu schválený vládou SR
 - Národný zoznam chránených vtáčích území schválený vládou SR.
9. Vyhlasovanie chránených vtáčích území prebieha priebežne a nie je podmienené schvaľovacím procesom Európskej komisie (EK).
10. Cieľom sústavy je zachovanie alebo obnova priaznivého stavu vybraných biotopov a druhov a ich biotopov.
11. Tento cieľ však nevyklučuje aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú.

12. Pred realizáciou akéhokoľvek plánu alebo projektu plánovaného do územia siete Natura 2000, ktorý priamo nesúvisí s určitou lokalitou, alebo nie je pre starostlivosť o ňu nevyhnutný, ale pravdepodobne bude mať na túto lokalitu významný vplyv buď samostatne alebo v kombinácii je potrebné vykonať:
 - primerané hodnotenie vplyvov akéhokoľvek plánu alebo projektu ktorý by mohol ovplyvniť z hľadiska cieľov ochrany jednu či viac lokalít sústavy (bez ohľadu na to či je plán priamo v takejto lokalite alebo mimo nej), čo predstavuje aj posúdenie väčšieho a vzdialenejšieho územia;
 - navrhnúť a rovnakým postupom preveriť rovnocenné alternatívne riešenie navrhovaných plánov a projektov.
13. Ak alternatívne riešenie preukáže, že má na lokality sústavy Natura 2000 menší vplyv, nesmie sa pôvodný zámer povoliť.
14. V prípade že alternatívne riešenia neexistujú alebo ich vplyv bude horší, môže byť pôvodný zámer povolený len v určitých stanovených podmienkach.
15. Možno schváliť plán alebo projekt len vtedy, pokiaľ nebude mať z hľadiska záverov hodnotenia dopadov nepriaznivý vplyv na integritu príslušnej lokality, t.j. bude na nej zachovaný priaznivý stav.
16. Súčasťou projektu musia byť kompenzačné opatrenia, akými sú napr. obnova alebo vyhlásenie novej porovnateľnej lokality sústavy Natura 2000.
17. Na to aby mohol byť zámer realizovaný musí existovať záruka, že neohrozí sústavu Natura 2000 ako celok. Ak takáto záruka nevyplýva zo spracovaného hodnotenia vplyvov na predmet ochrany chráneného územia, nie je možné aktivitu realizovať.
18. Pri zásahoch do druhov a biotopov, ktoré sú predmetom osobitného záujmu tzv. prioritné druhy a biotopy, pri súčasne negatívnom hodnotení dopadov aktivít na lokalitu je možné plánovanú činnosť uskutočniť jedine z dôvodov zachovania ľudského zdravia, bezpečnosti obyvateľstva alebo zlepšenia životného prostredia a až po vyžiadaní stanoviska EK na základe naliehavých dôvodov prevažujúceho verejného záujmu.
19. V určitých prípadoch je možné, aby boli realizované aj aktivity, ktoré poškodia územia sústavy Natura 2000, resp. napriek negatívnomu hodnoteniu dopadov na územie a neexistencii alternatívnych riešení. Takýto prípad môže nastať len vtedy, ak nad ochranou prírody výrazne prevažuje iný verejný záujem (z dôvodov hospodárskych alebo sociálnych). Štát je v prípade udelenia takejto výnimky povinný zabezpečiť, aby nedošlo k zníženiu početnosti druhu alebo zničeniu určitého typu biotopu a informovať EK o prijatých kompenzačných opatreniach.

3. OCHRANA PRIRODZENÝCH BIOTOPOV A VOLNE ŽIJÚCICH ŽIVOČÍCHOV A RASTLÍN

Primeraný ochranný režim uplatnený v územiach, ktoré sú uvedené v národnom zozname predloženom Komisii podľa článku 4(2) smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín vyžaduje, aby členské štáty nepovolili zásahy, ktoré znamenajú riziko vážneho ohrozenia ich ekologických charakteristík. Členské štáty musia v súlade s ustanoveniami národného zákona prijať všetky opatrenia potrebné na to, aby predišli zásahom, ktoré znamenajú riziko vážneho ohrozenia ekologických charakteristík území uvedených v národnom zozname predloženom Komisii.

4. METODIKA HODNOTENIA ČINNOSTI (PODĽA POŽIADAVIEK EK)

Posudzovanie vplyvov činnosti na územia sústavy Natura 2000 prebieha v štyroch etapách:

1. etapa – Zisťovacie konanie (screening) – posúdenie, či realizácia projektu môže mať významný vplyv na druhy a biotopy, kvôli ktorým boli dotknuté územia Natura 2000 vyhlásené (čiže na predmet ochrany) a či je projekt potrebný pre ochranu týchto území. Stavba rýchlostnej cesty v nijakom prípade nie je pre ochranu území potrebná, preto je potrebné predbežne posúdiť, či realizácia projektu bude mať významný vplyv na predmet ochrany. Za významný vplyv sa podľa Smernice o biotopoch 92/43/EHS pokladá taký vplyv, ktorý negatívne ovplyvní hlavný cieľ ochrany území, ktorým je udržanie alebo obnova priaznivého stavu biotopov a druhov, kvôli ochrane ktorých bolo dané územie vyhlásené.

Stav biotopu sa z hľadiska jeho ochrany považuje za „priaznivý“ keď:

1. jeho prirodzený areál a plocha, ktorú v ňom pokrýva, sú stabilné alebo sa zväčšujú,
2. špecifická štruktúra a funkcie, ktoré sú potrebné pre jeho dlhodobé zachovanie, existujú a je pravdepodobné, že budú existovať aj v predpovedateľnej budúcnosti,
3. stav jeho typických druhov je z hľadiska ochrany prírody priaznivý (viď priaznivý stav druhov).

Stav druhu sa z hľadiska jeho ochrany považuje za „priaznivý“ keď:

1. populačná dynamika daného druhu naznačuje, že tento druh sa dlhodobo udržuje ako životaschopná súčasť jeho biotopu,
2. prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a jeho zmenšovanie ani nie je pravdepodobné,
3. existuje a pravdepodobne aj bude existovať dostatočne veľký biotop, schopný dlhodobo udržiavať populácie druhu.

Preto je potrebné skúmať dopad projektu len na vyššie uvedené parametre. V tejto súvislosti treba považovať za nesporné, že:

- priamy záber pôdy telesom cesty alebo priľahlými pozemkami (pokiaľ sú zmenené) znamená zmenšenie plochy pokrytej biotopom (pokiaľ je zabratá plocha niektorého z biotopov, ktoré sú predmetom ochrany) alebo zmenšenie biotopu schopného dlhodobo udržiavať populácie niektorého z druhov, ktoré sú predmetom ochrany (toto platí takmer vždy),

- najohrozenejšou „štruktúrou“ alebo „funkciou“ potrebnou pre dlhodobé zachovanie niektorých biotopov je vodný režim (toto sa týka najmä rašelinísk, lužných lesov, pobrežných biotopov a p.),
- dopad na ostatné parametre „priaznivého stavu z hľadiska ochrany“ je spravidla nepriamy a je potrebné ho skúmať detailnejšie.

V 1. etape je potrebné zaoberať sa aj kumulatívnymi vplyvmi ostatných projektov, ktoré sa majú vykonať v danom priestore. Vplyvy jednotlivých projektov totiž nemusia byť významné, ich sumárne pôsobenie však významné byť môže. V prípade projektu rýchlostnej cesty je preto potrebné (aspoň zbežne) posudzovať aj všetky ostatné projekty, o ktorých príprave sa v tomto dopravnom koridore vie (rozvoj železničnej dopravy, infraštruktúry, budovanie produktovodov a pod.).

Pokiaľ sa pri zisťovaní konaní dostatočne preukáže, že projekt nemôže významne negatívne ovplyvniť predmet ochrany územia, povolenie môže byť udelené. Výsledkom tejto etapy je „formulár zisťovacieho konania „a prípadne aj „záznam o nezistení významných dopadov“.

2. etapa – Primerané posudzovanie (Appropriate assessment) – v prípade, že „zisťovacie konanie“ vysloví kvalifikovaný predpoklad, že realizácia projektu môže mať významný (negatívny) vplyv na predmet ochrany v danom území, je potrebné tento predpoklad podrobiť primeranému posudzovaniu (vrátane zhromaždenia potrebných podkladov, kvantifikácie dopadov) a preukázať, či tento vplyv bude alebo nebude významný, resp. nakoľko bude významný. Rozhodujúce pri tomto hodnotení je, či dopad bude natoľko významný, že negatívne ovplyvní integritu územia. Pokiaľ sa preukáže, že negatívne dopady budú významné, hľadajú a posudzujú sa aj zmierňujúce opatrenia. Pokiaľ nie, povolenie môže byť udelené. Výsledkom tejto etapy je formulár „správa o uskutočnení primeraného posudzovania“ a prípadne aj formulár „zmierňujúce opatrenia“.

3. etapa – Hodnotenie alternatívnych riešení (Assessment of alternative solutions) – v prípade, že „primerané posudzovanie“ preukáže, že projekt môže mať dopady na integritu územia európskeho významu, je nutné zistiť, či neexistuje iná alternatíva projektu, ktorej dopady by boli menej významné a ktoré by neohrozili integritu daného územia európskeho významu. Táto etapa si do istej miery vyžaduje spoluprácu investora/projektanta, pretože navrhované alternatívy musia byť realizovateľné a finančne zvládnuteľné. Alternatívne riešenia môžu obsahovať napr. varianty:

- umiestnenia trasy,
- rozsahu a veľkosti,
- technológií,
- načasovania stavby a. p.

Výstupom tejto etapy sú formuláre „hodnotenia alternatívnych riešení“, „stanoviska k hodnoteniu alternatívnych riešení“ a „záznam o prerokovaní alternatívnych riešení“.

4. etapa – Hodnotenie kompenzačných opatrení – v prípade, že neexistujú žiadne alternatívy bez negatívnych dopadov na integritu dotknutých území európskeho významu, je potrebné navrhnúť a posúdiť kompenzačné opatrenia, pomocou ktorých sa udrží/obnoví integrita území aj koherencia celej siete Natura 2000. Opatrenia sa môžu týkať, napr.:

- revitalizácie poškodeného biotopu,
- vytvorenia/rekonštrukcie biotopu na inom mieste územia alebo mimo územia,
- zlepšenie kvality zostávajúcich biotopov daného typu,
- opatrenia pre zabezpečenie trvalého uchovania zostávajúcich biotopov daného typu.

Opatrenia musia byť vhodné pre danú lokalitu, byť uskutočniteľné, začať fungovať už v dobe poškodenia alebo tesne po ňom a musia znamenať udržanie alebo zlepšenie koherencie siete Natura 2000.

Výsledky jednotlivých etáp by mali byť predložené na verejné pripomienkovanie a všetky podporné materiály a štúdie by mali byť verejne dostupné.

V národnej legislatíve je táto požiadavka transponovaná do § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, pričom za primerané posudzovanie sa podľa tohto zákona považuje hodnotenie vplyvov podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že hodnotenie vplyvov plne nenahrádza vyššie uvedené posudzovanie podľa metodických usmernení EK a odporúča sa, aby aj v prípadoch, keď sa hodnotenie vplyvov vypracúva, bolo do nej zahrnuté aj toto posudzovanie a aby v nej bolo jasne odlišiteľné od ostatného textu.

5. VYHODNOTENIE PODKLADOV PRE POSÚDENIE VPLYVOV

5. 1. História prípravy rýchlostnej cesty R4 Košice - Milhošť

Rok 2002:

- Technická štúdia preložky cesty R4 Košice – Milhošť – štátna hranica SR/MR, vypracoval: Dopravoprojekt a.s., Bratislava, stredisko Prešov, Jarková 14, 080 01 Prešov.

Rok 2004:

- Správa o hodnotení vplyvov na životné prostredie "R4 Košice – Milhošť – štátna hranica SR/MR, preložka cesty" podľa zákona č. 127/94 Z. z., vypracoval: Ekojet spol. s r.o., Tomáškova 31, 821 02 Bratislava, február 2004 (správa o hodnotení vplyvov).
- Ministerstvo životného prostredia (MŽP) SR na základe správy o hodnotení vplyvov vydalo k navrhovanej činnosti Rýchlostná cesta R4 Košice – Milhošť záverečné stanovisko č. 9716/04-1.12 zo dňa 30.09.2004.

Rok 2006:

- Dopravoprojekt a.s., Bratislava, Divízia Prešov, Jarková 14, 080 01 Prešov (Dopravoprojekt) listom č. 732/2006-26/7147-03 zo dňa 06.12.2006 požiadal ŠOP SR o poskytnutie podkladov a posúdenie zásahu do biotopov európskeho a národného významu nachádzajúcich sa v trase rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť. Dopravoprojekt zastupoval NDS.

Rok 2007:

- OÚŽP Košice – okolie listom č.2007/00219 zo dňa 31.01.2007 požiadal ŠOP SR o stanovisko k projektovej dokumentácii k územnému konaniu stavby rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť.

Rok 2009:

- OÚŽP Košice – okolie požiadal listom č. 2009/01612 zo dňa 06.07.2009 ŠOP SR o vypracovanie stanoviska k vydaniu súhlasu na zasahovanie do biotopov európskeho významu.

- OÚŽP Košice – okolie svojím rozhodnutím č. 2009/02167 zo dňa 07.10.2009 udelil NDS súhlas na zásah do biotopov a určil zaplatiť finančnú náhradu vo výške 50% vypočítanej spoločenskej hodnoty, t.j. 70 702,59 Eur do Environmentálneho fondu.
- OÚŽP Košice – okolie svojím rozhodnutím č. 2009/02274 zo dňa 20.10.2009 udelil NDS súhlas na výrub drevín v trase rýchlostnej cesty R4.
- Dňa 22.06.2009 NDS zároveň požiadala ŠOP SR o vydanie deklarácie NATURA 2000 pre rýchlostnú cestu R4. ŠOP SR vydala dňa 01.07.2009 vyhlásenie orgánu zodpovedného za monitorovanie lokalít sústavy Natura 2000, že je nepravdepodobné, aby mal projekt značný vplyv na lokality sústavy Natura 2000.
- Materiál Posúdenie predpokladaných vplyvov výstavby rýchlostnej cesty R4 Košice - Milhošť na výskyt a rozšírenie vtáctva v CHVÚ Košická kotlina s osobitným zreteľom na výberové druhy NATURA 2000 vypracoval Dopravoprojekt a.s., Bratislava, december 2009

Rok 2010:

- KÚŽP Košice listom č. 2010/00138-1 zo dňa 03.02.2010 na základe žiadosti NDS požiadal ŠOP SR o stanovisko k materiálu Posúdenie predpokladaných vplyvov výstavby rýchlostnej cesty R4 Košice - Milhošť na výskyt a rozšírenie vtáctva v CHVÚ Košická kotlina s osobitným zreteľom na výberové druhy NATURA 2000.
- Stavebné povolenie č. 02252/2010/SCDPK/02773 vydalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Nám. slobody č. 6, 810 05 Bratislava 15, dňa 22.01.2010, právoplatnosť nadobudlo 24.02.2010.
- Na základe žiadosti NDS vydala ŠOP SR dňa 03.03.2010 vyhlásenie orgánu zodpovedného za monitorovanie lokalít sústavy Natura 2000, že je nepravdepodobné, aby mal projekt značný vplyv na lokality sústavy Natura 2000. Vyhlásenie (deklarácia) bola vydaná ako podklad pre financovanie projektu z OPD.

Rok 2011:

- ŠOP SR vydala dňa 05.12.2011 na základe žiadosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja (obj. 1558/SL/24.11.2011) pre Rýchlostnú cestu R4 v úseku Košice – Milhošť Vyjadrenie kompetentnej inštitúcie k územiať Natura 2000, formulár pre zisťovacie konanie a záznam o nezistení významných účinkov.

5. 2. Použité podklady

- Materiál Posúdenie predpokladaných vplyvov výstavby rýchlostnej cesty R4 Košice - Milhošť na výskyt a rozšírenie vtáctva v CHVÚ Košická kotlina s osobitným zreteľom na výberové druhy NATURA 2000 vypracoval Dopravoprojekt a.s., Bratislava, december 2009
- Rýchlostná cesta R4 Košice - Milhošť, dokumentácia pre stavebné povolenie, Dopravoprojekt a.s., Bratislava, Divízia Prešov, Jarková 14, 080 01 Prešov, jún 2009.
- Správa o hodnotení vplyvov na životné prostredie "R4 Košice - Milhošť - štátna hranica SR/MR, preložka cesty" podľa zákona č. 127/94 Z. z., vypracoval: Ekojet spol. s r. o., Tomáškova 31, 821 02 Bratislava, február 2004.
- Záverečné stanovisko č. 716/04-1.12 Rýchlostná cesta R4 Košice – Milhošť, Vydalo MŽP SR, Bratislava, dňa 30.09.2004 (záverečné stanovisko MŽP SR).

- Stavebné povolenie č. 02252/2010/SCDPK/02773 vydalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií (MDPT SR), Nám. slobody č. 6, 810 05 Bratislava 15, dňa 22.01.2010 (stavebné povolenie).
- Stanoviská Regionálneho centra ochrany prírody v Prešove (RCOP) ako územne príslušnej zložky ŠOP SR k navrhovanej rýchlostnej ceste R4 Košice – Milhost'.

5. 3. Zdroje údajov a použitá literatúra

- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva
- Smernica Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín
- Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- Uznesenie vlády SR č. 577/2011, ktorým schvaľuje návrh aktualizácie národného zoznamu území európskeho významu
- Uznesenie vlády SR č. 636 zo dňa 09.07.2003, ktorým bol schválený Zoznam navrhovaných chránených vtáčích území
- Štandardný dátový formulár EK pre územia Natura 2000 (<http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/n2000/envtq6c>)
- Vyhláška MŽP SR č. 22/2008 Z.z. zo 07.01.2008, ktorou sa vyhlasuje chránené vtáčie územie Košická kotlina
- Metodická príručka k ustanoveniam článkov 6 (3) a 6 (4) smernice 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, MŽP SR, 2002
- Metodika hodnocení významnosti vlivu při posudzování podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb. o ochrane prírody a krajiny ve znení pozdejších predpisů, Věstník MŽP ČR, november 2007
- Katalóg biotopov Slovenska, Stanová, Valachovič, 2002
- Biotopy Slovenska. Príručka k mapovaniu biotopov, Ružičková a kol., 1996
- Atlas druhov európskeho významu pre územia Natura 2000 na Slovensku, Kolektív autorov, 2011
- Aktualizácia prvkov regionálneho ÚSES okresu Košice – okolie, SAŽP, Košice, 2006
- Webová aplikácia LGIS verejne dostupná na internete
- Informácie k dravcom dostupné na internetovej stránke www.dravce.sk
- Monitoring vplyvu stavby na kritériové druhy vtákov v CHVÚ Košická kotlina, Úvodný monitoring – rok 2011, Peťková, Buday, 2012 (manuscript)
- Správa z pravidelného monitoringu, uskutočneného v dňoch 7. a 8. júla 2012, Buday, 2012 (manuscript)
- Záverečná správa z mapovania výberových druhov vtákov v CHVÚ Košická kotlina za rok 2012, Mihók, 2012 (manuscript)
- Správa z pravidelného monitoringu, uskutočneného v dňoch 13. a 14. septembra 2012, Peťková, Buday, 2012 (manuscript)
- Záverečná správa z mapovania výberových druhov vtákov v CHVÚ Košická kotlina za rok 2012, Mihók, 2012 (manuscript)

- Posúdenie predpokladaných vplyvov výstavby rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť na výskyt a rozšírenie vtáctva v CHVÚ Košická kotlina s osobitným zreteľom na výberové druhy NATURA 2000, Longa, Trnka, 2009

Predložené podklady boli postačujúce na objektívne hodnotenie vplyvov. V procese vyhlasovania CHVÚ Košická kotlina boli hranice CHVÚ zosúladené s rozvojovými aktivitami dotknutých obcí podľa schválenej územno-plánovacej dokumentácie.

CHVÚ Košická kotlina môže byť ovplyvnená napr. výstavbou rýchlostnej cesty R2, ktorá je vo výhľade. Ďalšie známe projekty a plány, ktorých realizácia je navrhovaná síce mimo CHVÚ Košická kotlina, ale v jeho blízkosti, sú uvedené a zhodnotené v kapitole 11.4 Hodnotenie možných kumulatívnych vplyvov.

6. IDENTIFIKÁCIA DOTKNUTÝCH ÚZEMÍ SÚSTAVY NATURA 2000

Najbližšími územiami európskeho významu (ÚEV) k trase R4 Košice – Milhošť sú ÚEV Milič (SKUEV0327), ktoré sa nachádza najbližšie vo vzdialenosti cca 10,5 km východne od rýchlostnej cesty R4, ÚEV Strahuľka (SKUEV0326) nachádzajúce sa najbližšie vo vzdialenosti cca 9,3 km východne od rýchlostnej cesty R4 a ÚEV Stredné Pohornádie (SKUEV0328) nachádzajúce sa najbližšie vo vzdialenosti cca 12,7 km severne od rýchlostnej cesty R4.

Z území patriacich do európskej sústavy chránených území Natura 2000 trasa R4 Košice – Milhošť pretína v dĺžke 8,720 km CHVÚ Košická kotlina (SKCHVU009).

Prehľad a lokalizácia území je v mapovej prílohe č. 1.

6.1. ÚEV Milič (SKUEV0327) – rozloha 5114,45 ha

Predmetom ochrany v ÚEV Milič sú nasledovné

- biotopy európskeho významu: 91E0 Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy; 3130 Oligotrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried Littorelletea uniflorae a /alebo Isoeto-Nanojuncetea; 6410 Bezkolencové lúky; 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky; 8150 Nespevnené silikátové skalné sutiny kolinného stupňa; 8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou; 8230 Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd; 9110 Kyslomilné bukové lesy; 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy; 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy; 91G0 Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy; 91H0 Teplomilné panónske dubové lesy.
- druhy európskeho významu: kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), fúzač alpský (*Rosalia alpina*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), vlk dravý (*Canis lupus*), netopier ostrouchý (*Myotis blythi*), mlynárík východný (*Leptidea morsei*), kobylka štysova (*Isophya stysi*).

6.2. ÚEV Strahuľka (SKUEV0326) - 1195,04 ha

Predmetom ochrany v ÚEV Strahuľka sú nasledovné:

- biotopy: 91E0 Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy, 3130 Oligotrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried Littorelletea uniflorae a /alebo Isoeto-Nanojuncetea, 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae), 6240 Subpanónske travinnobylinné porasty, 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky, 8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 8230 Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd, 9110 Kyslomilné bukové lesy, 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy
- druhy: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), fúzač alpský (*Rosalia alpina*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), modráčik krvavcový (*Maculinea teleius*), mlynárik východný (*Leptidea morsei*), mlok hrebenatý (*Triturus cristatus*), kobylka štysova (*Isophya stysi*)

6.3. ÚEV Stredné Pohornádie (SKUEV0328) - 7275,58 ha

Predmetom ochrany v ÚEV Stredné Pohornádie sú nasledovné:

- biotopy: 91E0 Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy, 6110 Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázičných substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi, 6190 Dealpínske travinnobylinné porasty, 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae), 6240 Subpanónske travinnobylinné porasty, 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky, 8160 Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa, 8210 Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 8310 Nesprístupnené jaskynné útvary, 9110 Kyslomilné bukové lesy, 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9150 Vápnomilné bukové lesy, 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy, 91H0 Teplomilné panónske dubové lesy, 91I0 Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku, 91Q0 Reliktne vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy
- druhy: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), vydra riečna (*Lutra lutra*), fúzač alpský (*Rosalia alpina*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), vlk dravý (*Canis lupus*), poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*), netopier ostrouchý (*Myotis blythi*), modráčik krvavcový (*Maculinea teleius*), kosatec bezlistý uhorský (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*).

6.4. CHVÚ Košická kotlina (SKCHVU009) – 17 354, 31 ha

CHVÚ Košická kotlina je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie sokola rároha (*Falco cherrug*) a pravidelne tu hniezdi viac ako 1% národnej populácie druhov sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), ďateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*) a orol kráľovský (*Aquila heliaca*).

6.5. Zhodnotenie vplyvu na územia sústavy Natura 2000

Vzhľadom na vzdialenosť jednotlivých území, ich charakter, predmety ochrany a biologicko-ekologické charakteristiky územia v porovnaní s územím ovplyvneným výstavbou rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhosť, bol zhodnotený potenciálny vplyv na jednotlivé územia. Výsledky sú uvedené v tabuľke č. 1.

Nepredpokladáme priame alebo nepriame vplyvy rýchlostnej cesty R4 na tieto územia. CHVÚ Košická kotlina je teda jediné územie sústavy Natura 2000, ktoré považujeme za činnosťou dotknuté a teda ďalšie posudzovanie bolo vykonané len na toto územie.

Tab. č. 1 Zhodnotenie vplyvu výstavby rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhosť na okolité územia sústavy Natura 2000

<i>územie sústavy Natura 2000</i>	<i>možnosť ovplyvnenia</i>	<i>odôvodnenie</i>
ÚEV Milič (SKUEV0327)	nie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vzhľadom na vzdialenosť územia od RC R4, ▪ predmety ochrany ÚEV sú viazané najmä na iné typy biotopov a poľnohospodárska krajina, ktorá bude výstavbou RC ovplyvnená nie je vhodným potravným, ani rozmnožovacím ani oddychovým biotopom a podľa dostupných dát nie je toto územie využívané ako migračná trasa ▪ vzhľadom na vzdialenosť a smer vetra nie je predpoklad ovplyvnenia ÚEV hlukom, prašnosťou (imisiami) ani ovplyvnením vodného režimu
ÚEV Strahuľka (SKUEV0326)	nie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vzhľadom na vzdialenosť územia od RC R4, ▪ predmety ochrany ÚEV sú viazané najmä na iné typy biotopov a poľnohospodárska krajina, ktorá bude výstavbou RC ovplyvnená nie je vhodným potravným, ani rozmnožovacím ani oddychovým biotopom a podľa dostupných dát nie je toto územie využívané ako migračná trasa ▪ vzhľadom na vzdialenosť a smer vetra nie je predpoklad ovplyvnenia ÚEV hlukom, prašnosťou (imisiami) ani ovplyvnením vodného režimu
ÚEV Stredné Pohornádie (SKUEV0328)	nie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vzhľadom na vzdialenosť územia od RC R4, ▪ predmety ochrany ÚEV sú viazané najmä na iné typy biotopov a poľnohospodárska krajina, ktorá bude výstavbou RC ovplyvnená nie je vhodným potravným, ani rozmnožovacím ani oddychovým biotopom a podľa dostupných dát nie je toto územie využívané ako migračná trasa ▪ vzhľadom na vzdialenosť a smer vetra nie je predpoklad ovplyvnenia ÚEV hlukom, prašnosťou (imisiami) ani ovplyvnením vodného režimu
CHVÚ Košická kotlina (SKCHVU009)	áno	rýchlostná cesta prechádza samotným územím

7. ZHODNOTENIE ZÁVEREČNÉHO STANOVISKA MŽP SR A STAVEBNÉHO POVOLENIA K RÝCHLOSTNEJ CESTE R4 Košice – Milhošť

Podľa správy o hodnotení navrhovaná činnosť riešila výstavbu rýchlostnej cesty R4 v dvoch funkčných úsekoch - od napojenia mesta Košice po križovatku rýchlostných komunikácií R2 a R4 a nasledujúci úsek po hranicu SR/MR. Technické riešenie rýchlostnej cesty R4 bolo hodnotené v troch variantoch: variant 1. červený; variant 2. modrý, variant 3. zelený.

Záverečné stanovisko MŽP SR bolo vypracované na základe správy o hodnotení, stanovísk účastníkov procesu posudzovania k správe o hodnotení, záznamov z verejného prerokovania a odborného posudku. Pri hodnotení podkladov a vypracovaní záverečného stanoviska sa postupovalo podľa ustanovení v tom období platného zákona č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov. MŽP SR dôsledne analyzovalo každú pripomienku a stanoviská od dotknutých subjektov, odborníkov a občanov. V priebehu posudzovania boli zvážené všetky predpokladané vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie popísané v správe o hodnotení a v kapitole IV. záverečného stanoviska.

Pri odporučení variantu na realizáciu rýchlostnej cesty R4 sa vychádzalo z porovnania významných negatívnych vplyvov jednotlivých variantov identifikovaných správou o hodnotení, stanovísk dotknutých orgánov a obcí a posudku.

Pri návrhu optimálnej trasy rýchlostnej cesty R4 bola trasa rozdelená na nasledovné úseky:

1. začiatok úseku - križovatka s R2
2. križovatka s R2 – Seňa
3. Seňa - koniec úseku

Na základe výsledkov správy o hodnotení, stanovísk dotknutých orgánov a obcí a nových skutočností, ktoré vyplynuli v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie preložky cesty R4 v úseku Košice - Milhošť - štátna hranica SR/MR, sa odporučilo vedenie trasy v prvom úseku, po križovatku s R2 vo variante modrom, v druhom úseku po Seňu vo variante zelenom a v treťom úseku po hranicu SR/MR v tretej dopracovanej alternatíve. V prípade, že nedôjde k dohode s maďarskou stranou, je environmentálne vhodná aj druhá alternatíva, t.j. vedenie cez priemyselný park Kechnec a vyústenie do priestoru súčasného prechodu s MR.

Pre etapu výstavby a realizácie činnosti bolo v bode V. 3 záverečného stanoviska odporučených 32 podmienok. Z nich vyberáme podmienky týkajúce ochrany prírody a krajiny:

7. Pri realizácii modrého variantu v priestore Šebastoviec vylúčiť zásah do mokrade Šebastovské močiare.
11. Pre vybraný variant umiestnenia cesty vykonať inventarizáciu drevín s návrhom na minimalizáciu počtu drevín určených na výrub. Súčasne vypracovať spoločenské ohodnotenie drevín, ktoré budú musieť byť odstránené, okrem iného aj ako podklad pre uskutočnenie náhradnej výsadby.
12. V prípade výrubu drevín požiadať príslušnú obec o súhlas na výrub drevín v zmysle § 47 zákona č. 543/2003 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
13. Pri projektovaní premostení vodných tokov a s tým súvisiacich zásahov do brehov

- a ich okolia vytvoriť podmienky pre možnosť migrácie živočíchov.
14. Navrhnuť vegetačné úpravy v miestach narušenia prirodzeného pokryvu výstavbou cesty.
 15. Navrhnuť protiexhalačnú a protieróznú ochranu výsadbou stromovej a krovitej zelene na svahoch cestného telesa; osobitne sa venovať problematike výraznejších zárezov a násypov v koncovom úseku.
 28. Vypracovať projekt monitoringu s členením na monitorovanie vplyvov pred výstavbou, počas výstavby a počas prevádzky cesty.
 31. Minimalizovať zásah do brehových porastov Sokolianskeho a Belžianskeho potoka.

MDPT SR po posúdení projektovej dokumentácie cesty a po zvážení potrebných skutočností určilo v stavebnom povolení na realizáciu stavby rýchlostnej cesty R4 záväzné podmienky, z ktorých vyberáme podmienky týkajúce sa ochrany prírody a krajiny:

- I. Stavebník je povinný počas realizácie stavby dodržať podmienky uvedené v rozhodnutiach, stanoviskách a vyjadreniach dotknutých orgánov, medzi vymenovanými je v bode:
3. uvedené vyjadrenie Krajského úradu životného prostredia, odboru ochrany prírody a krajiny, Komenského 52, 040 01 Košice zo dňa 18.11.2009 č. 2009/00871,
 4. uvedené vyjadrenie Obvodného úradu životného prostredia Košice – okolie, odboru ochrany prírody a krajiny, Adlerova 22, 040 22 Košice zo dňa 28.9.2009 č. 2009/02166,
 7. uvedené vyjadrenie Obvodného úradu životného prostredia Košice, odboru ochrany prírody a krajiny, Adlerova 22, 040 22 Košice zo dňa 29.9.2009 č. 2009/0634-2/MIZ.

8. METODIKA HODNOTENIA VPLYVOV RÝCHLOSTNEJ CESTY R4 KOŠICE – MILHOŠŤ NA ÚZEMIA SÚSTAVY NATURA 2000

Výstavbou a prevádzkou rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť bude z území sústavy Natura 2000 dotknuté CHVÚ Košická kotlina. Z celkovej dĺžky trasy rýchlostnej cesty R4 14,175 km územím CHVÚ prechádza 8,720 km a na začiatku cesty cca v 3.0 km sa trasa približuje k CHVÚ v lokalite Haništiansky les na najbližšiu vzdialenosť cca 0,750 km.

Za riešené územie pre predkladané hodnotenie považujeme plochu záberov trvalých a dočasných, mimo dočasných na dobu 1 roka, pre rýchlostnú cestu R4, pričom sa hodnotenie koncentrovalo na priamo dotknutú časť CHVÚ Košická kotlina so zohľadnením časti CHVÚ v lokalite Haništiansky les. Pri hodnotení vplyvov sú tieto zábery označené ako trvalé zábery.

Hodnotenie bolo vypracované podľa Metodickéj príručky k ustanoveniam článkov 6 (3) a 6 (4) smernice 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, MŽP SR, 2002.

Každý biotop má rastlinnú a živočíšnu zložku. Vzhľadom na možnosť jednoznačnejšieho stanovenia hraníc sa biotopy ohraničujú pomocou vegetácie, sú charakterizované vegetáciou a jej stanovišťom. Prehľad biotopov je spracovaný podľa botanického zhodnotenia dotknutého územia a vyhlášky č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Pri klasifikácii antropogénnych biotopov bola využitá aj publikácia Biotopy Slovenska (Ružičková a kol., 1996).

Na hodnotenie významnosti vplyvov na územia sústavy Natura 2000 nie je v SR vypracovaná metodika, preto bola použitá Metodika hodnotení významnosti vlivu při posuzování podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb. o ochrane přírody a krajiny, ve znení

pozdejších predpisů (Věstník MŽP ČR, november 2007). Podľa uvedenej metodiky rozhodujúcim pre rozhodnutie o významnosti vplyvu je určenie:

1. kvantitatívnych parametrov predmetu ochrany (rádovo už jednotky percent zasiahnutého výskytu sa považuje za významný vplyv)
2. kvalitatívnych parametrov predmetu ochrany (napr. jedinečný, kvalitný alebo ohrozený výskyt a pod.)
3. zásadného miesta výskytu z hľadiska biológie druhu (napr. hniezdisko, tokanisko, potravný biotop, migračná trasa)
4. ekologických funkcií nevyhnutných pre zachovanie predmetu ochrany a celistvosti lokality.

Na základe metodiky boli identifikované vplyvy zámeru na jednotlivé predmety ochrany a potom bola zisťovaná miera významnosti ich vplyvu. Vplyvy boli vyhodnotené slovné ako významne negatívny vplyv, mierne negatívny vplyv alebo nulový vplyv. Pri niektorých druhoch bola použitá nasledujúca tabuľka s číselným hodnotením (tab. č. 2).

Tab. č. 2 Významnosť vplyvov

<i>hodnota</i>	<i>významnosť vplyvu</i>	<i>popis významnosti vplyvu</i>
-2	významný negatívny vplyv	Negatívny vplyv podľa čl. 6.3 smernice o biotopoch. Vylučuje realizáciu zámeru (resp. zámer možno realizovať len v určitých prípadoch). Významný rušivý až likvidačný vplyv na biotop alebo populáciu druhu alebo ich podstatnú časť; významné narušenie ekologických nárokov biotopu alebo druhu, významný zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu. Vyplýva zo zadania zámeru, nedá sa eliminovať.
-1	mierne negatívny vplyv	Obmedzený / mierny / nevýznamný negatívny vplyv. Nevylučuje realizáciu zámeru. Mierne rušivý vplyv na biotop či populáciu druhu; mierne narušenie ekologických nárokov biotopu alebo druhu, okrajový zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu. Možno ho zmierniť alebo vylúčiť navrhnutými opatreniami.
0	nulový vplyv	Zámer nemá žiadny preukázateľný vplyv.

Vplyvy rýchlostnej cesty R4 možno rozdeliť do dvoch základných skupín podľa časového priebehu ich pôsobenia, a to na vplyvy počas výstavby a vplyvy počas prevádzky. Počas výstavby to je najmä zánik a fragmentácia biotopov a počas výstavby i prevádzky hlavne rušenie hlukom a svetlom, kolízie s dopravnými prostriedkami. Vplyvy pôsobiace dočasne (počas výstavby) budú v tomto území nové, v súčasnosti tu nepôsobia. Vplyvy, ktoré budú pôsobiť počas prevádzky, nemožno pokladať za úplne nové, pretože mnohé z nich tu už pôsobia ako vplyvy cesty č. I/68, III/050187 a III/050189. Za nové možno pokladať vplyvy v úsekoch prechádzajúcich priamo CHVÚ.

9. ÚDAJE O STAVBE R4 Košice – Milhost' (POĎEA DOKUMENTÁCIE PRE STAVEBNÉ POVOLENIE)

Názov stavby: Rýchlostná cesta R4 Košice – Milhost'

Miesto stavby: Košický kraj, okres Košice – okolie. k. ú. Šebastovce, Valaliky, Haniska, Sokolany, Seňa, Kechnec, Perín, Milhost'

Investor: Národná diaľničná spoločnosť a.s., Mlynské Nivy 45, 821 09 Bratislava

Rozsah stavby v DSP:

Dĺžka rýchlostnej cesty R4:	14,175 km
Kategória rýchlostnej cesty R4:	R 24,5/120
Počet častí stavby:	101
Počet mostných objektov:	14
Celková plocha vozoviek:	320 175 m ²
Celková plocha mostných objektov:	23 998 m ²
Celková dĺžka protihlukových stien:	1 974,3 m ²
Celkový objem zemných prác:	1 874 790 mil. m ³

V dokumentácii pre územné rozhodnutie bola stavba rozdelená na predpokladaných 96 stavebných častí (objektov). Počet častí stavby vychádzal z rozsahu stavby, technického vybavenia územia (podzemné a nadzemné inžinierske siete).

Dokumentácia pre stavebné povolenie vychádzala z koncepcie stavby navrhutej v dokumentácii pre územné rozhodnutie, došlo v nej však k určitým zmenám. Zmena v rozsahu stavby vyplynula z navrhovanej výstavby rýchlostnej cesty v plnom profile, t.j. štvorpruhová smerovo rozdelená rýchlostná cesta R 24,5/120 a z požiadaviek vyplývajúcich zo stanovísk správcov inžinierskych sietí a Železníc SR. Zredukoval sa aj počet mostov, namiesto troch krátkych mostov bol navrhnutý jeden dlhý most – objekt 206-00 Most nad širokorozchodnou železničnou traťou.

Podľa dokumentácie pre stavebné povolenie bola stavba rozdelená na 101 stavebných častí (objektov), ktoré možno zaradiť do nasledovných skupín:

- rýchlostná cesta R4
- miestne komunikácie
- železnice
- mosty
- križovatky
- rozvody plynu
- telekomunikačné siete a vedenia
- elektrické vedenia
- vodovody a kanalizácia
- protihlukové steny
- rekultivácie dočasne zabratých plôch
- vegetačné úpravy

Pre hodnotenie vplyvu výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R4 na predmet ochrany CHVÚ Košická kotlina a integritu európskej sústavy chránených území Natura 2000 sú pri vyššie uvedených stavebných objektoch podstatné najmä trvalé a dočasné zábery pôdy vo vlastnom CHVÚ Košická kotlina. V závere sa slovne zhodnotili aj vplyvy hluku, svetla a kolízie s dopravnými prostriedkami.

Podstatná časť trasy R4 je vedená cez poľnohospodársky pôdny fond (PPF) a v minimálnom rozsahu je vedená aj cez lesný pôdny fond (LPF). Podľa dokumentácie pre stavebné povolenie je záber pozemkov pre výstavbu R4 uvedený v tabuľke č. 3.

Tab. č. 3 Záber pozemkov pre výstavbu rýchlostnej cesty R4 (podľa dokumentácie pre stavebné povolenie)

Katastrálne územie	Trvalý záber pozemkov v m ²	Dočasný záber pozemkov v m ²
Šebastovce	6 374,96	2 605,00
Valaliky	57 842,06	16 126,00
Haniska	163 821,88	44 862,00
Sokoľany	64 880,87	29 513,00
Seňa	224 420,68	43 310,00
Kechnec	114 916,77	15 871,00
Perín	32 820,52	15 590,00
Milhost'	89 671,71	15 615,00
Spolu	754 749,45	183 492,00

10. ÚDAJE O CHRÁNENOM VTÁČOM ÚZEMÍ KOŠICKÁ KOTLINA (SKCHVU009)

Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Košická kotlina bolo vyhlásené vyhláškou MŽP SR č. 22/2008 Z. z. za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania (vyhláška CHVÚ Košická kotlina). Ide o nasledujúce druhy:

sokol rároh (<i>Falco cherrug</i>)	bocian biely (<i>Ciconia ciconia</i>)
sova dlhochvostá (<i>Strix uralensis</i>)	orol kráľovský (<i>Aquila heliaca</i>)
d'ateľ hnedkavý (<i>Dendrocopos syriacus</i>)	prepelica poľná (<i>Coturnix coturnix</i>)

CHVÚ Košická kotlina je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie sokola rároha (*Falco cherrug*) a pravidelne tu hniezdi viac ako 1% národnej populácie druhov sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), d'ateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*) a orol kráľovský (*Aquila heliaca*). Z tohto hľadiska sú tieto druhy pre CHVÚ Košická kotlina kritériové.

Chránené vtáčie územie sa nachádza v okrese Košice – okolie v katastrálnych územiach Belža, Bočiar, Buzica, Byster, Cestice, Čaña, Geča, Gyňov, Haniska, Chym, Kechnec, Komárovce, Košická Polianka, Milhost', Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Nižný Čaj, Nižný Lánec, Olšovany, Perín, Seňa, Skároš, Sokoľany, Trstené pri Hornáde, Veľká Ida, Vyšný Čaj, Vyšný Lánec, Ždaňa a v okrese Košice II v katastrálnom území Železiarne.

Chránené vtáčie územie má výmeru 17 354, 31 hektára.

1. Za zakázané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia v celom chránenom vtáčom území, sa považuje:

- a) odstraňovanie a poškodzovanie hniezdnych a dutinových stromov druhov vtákov, pre ktoré je chránené vtáčie územie vyhlásené, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,
- b) vykonávanie holorubného hospodárskeho spôsobu) s plochou obnovného rubu nad 0,5 hektára a so šírkou rubu väčšou ako 25 metrov,
- c) vykonanie úmyselnej obnovnej ťažby, pri ktorej sa na 1 hektár obnovovaného lesného porastu ponechá menej ako tri stromy v rubnom veku na prirodzené dožitie,
- d) zmena druhu pozemku z existujúceho trvalého trávneho porastu na iný druh poľnohospodárskeho pozemku,
- e) zmena druhu pozemku z ostatnej zatrávnenej plochy na iný druh poľnohospodárskeho pozemku okrem zmeny na trvalý trávny porast,
- f) mechanizované kosenie alebo mulčovanie existujúcich trvalých trávnych porastov od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0, 5 hektára spôsobom od okrajov do stredu,
- g) aplikovanie rodenticídov na existujúcich trvalých trávnych porastoch,
- h) aplikovanie rodenticídov na ornej pôde iným spôsobom ako vkladáním do nôr,
- i) aplikovanie pesticídov, mulčovanie alebo kosenie na pozemkoch dočasne nevyužívaných na rastlinnú výrobu od 1. marca do 31. júla okrem odstraňovania invázných druhov rastlín.

2. Za zakázané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia, sa v častiach chráneného vtáčieho územia uvedených v prílohe č. 2 vyhlášky č. 22/2008 Z.z. považuje:

- a) vykonávanie hospodárskej činnosti v blízkosti hniezd orla kráľovského, sokola rároha alebo sovy dlhochvostej, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,
- b) vykonávanie práva poľovníctva okrem práv poľovnej stráže v čase hniezdenia a v blízkosti obsadeného hniezda orla kráľovského, sokola rároha a sovy dlhochvostej od 1. februára do 31. augusta, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,
- c) vykonávanie úmyselnej ťažby v dielcoch s lesnými porastmi staršími ako 50 rokov od 1. marca do 30. júna,
- d) budovanie a údržba poľovníckych zariadení v období od 15. februára do 31. augusta, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia.

Činnosti ustanovené v odseku 1 písm. a) až c) a odseku 2 písm. a) a c) sú zakázané, ak sú súčasťou lesného hospodárskeho plánu.

Prehľad druhov pozemkov v CHVÚ Košická kotlina pri jeho vyhlásení je uvedený v tabuľke č. 4.

Tab. č. 4 Prehľad foriem vlastníctva podľa druhov pozemkov v chránenom vtáčom území SKCHVU009 Košická kotlina
(Podľa stavu KN k 1.1.2006)

Druh pozemku	Druh vlastníctva (výmera v ha)								
	štátne	súkromné	spoločenstvá		cirkevné	poľnohosp. organizácie	miest a obcí	iní vlastníci	nevysporiad. pozemky
			urbárske	ostatné					
orná pôda	2.45	4489.75	0.36	-	12.57	7979.81	32.64	7.89	0.93
chmeľnice	-	-	-	-	-	-	-	-	-
vinice	-	-	-	-	-	11.95	-	-	-
záhrady	-	15.86	-	-	0.25	8.41	3.31	-	2.56
ovocné sady	-	-	-	-	-	69.78	0.69	-	-
TTP	4.98	310.04	1.54	0.53	-	1546.50	19.70	1.42	-
lesné pozemky	1495.18	1.83	-	-	-	22.05	-	-	-
vodné plochy	4.10	452.02	-	14.44	-	82.54	153.43	4.98	0.55
zastavané plochy a nádvoría	0.09	164.07	-	-	-	94.48	78.16	-	0.09
ostatné plochy	9.26	56.41	-	8.67	0.59	149.23	31.44	-	6.78
spolu	1516.06	5489.97	1.90	23.64	13.40	9964.76	319.37	14.30	10.91
výmera celkom	17354.31								

V časti CHVÚ Košická kotlina dotknutej výstavbou rýchlostnej cesty R4 sú zastúpené nasledovné biotopy:

a) lesné biotopy:

91MO - dubovo-cerové lesy - biotop európskeho významu

91GO* - dubovo – hrabové lesy panónske – prioritný biotop európskeho významu

Tieto lesné biotopy tvorili úzke súvislé pásy (cca 40 m) v intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajine a v časti dotknutej výstavbou cesty sa vyskytovali v zmenenom stave.

b) nelesné biotopy:

A11000 polia

A12000 poľný úhor

A13000 medza

A21000 stromoradia (X9 porasty nepôvodných drevín)

X8 porasty invázijských neofytov

Lk11 trstinové porasty mokradí

Z nelesných biotopov najväčšie zastúpenie majú antropogénne biotopy a z nich sú to najmä veľké bloky ornej pôdy, ktoré sú miestami prerušené medzami, remízkami a poľnými cestami sprevádzanými aj porastmi drevín. K vysadeným topoľom kanadským a orechom kráľovským, náletom postupne pristupujú pôvodné druhy drevín ako sú slivka trnková, hlohy, baza čierna, ruža šípová a i. Travinno-bylinných porastov je v území zastúpených málo, reprezentujú ich intenzifikované trvalé trávne porasty, poľné úhory. Nevyužívané plochy sú poznačené výskytom invázijských druhov (najmä zlatobyľ kanadská, hviezdnik ročný). V menšej miere sú zastúpené trstinové spoločenstvá mokradí.

Osobitné postavenie majú porasty drevín okolo miestnych potokov a kanálov, ktoré predstavujú zvyšky lužných lesov, sú značne redukované so zmenenou druhovou skladbou najmä drevín, takže ich nehodnotíme ako biotopy lužných lesov. V procese prípravy stavby rýchlostnej cesty R4 v roku 2009 bol zásah do nich riešený ako výrub drevín rastúcich mimo lesa (rozhodnutie OÚŽP Košice – okolie č. 2009/02274 zo dňa 20.10.2009).

Výstavbou rýchlostnej cesty R4 v CHVÚ Košická kotlina došlo k trvalým záberom pozemkov (trvalé zábery a zábery dočasné dlhšie ako jeden rok), ktorých rozsah je uvedený v tabuľke č. 5.

Tab. č. 5 Rozsah trvalých záberov pozemkov Výstavbou vplyvom výstavby rýchlostnej cesty R4 v CHVÚ Košická kotlina

Druh pozemku	Trvalý záber v m ²	Záber z výmery pozemku v CHÚ v %	Záber pozemku z celkovej výmery CHÚ v %
lesný pozemok	6 802,38	0,05	0,004
orná pôda	2 246,76	0,002	0,001
ostatná plocha	375 507,00	14,31	0,22
vodná plocha	1393,80	0,02	0,001
zastavaná plocha	19 091,93	0,57	0,011
Spolu	405 041,87		0,233

11. HODNOTENIE VPLYVOV RÝCHLOSTNEJ CESTY R4 KOŠICE - MILHOŠŤ NA CHVÚ KOŠICKÁ KOTLINA

11.1 Hodnotenie vplyvov na predmet ochrany CHVÚ Košická kotlina (kritériové druhy)

Hodnotenie vplyvov na predmet ochrany CHVÚ Košická kotlina, t.j. kritériové druhy vtákov bol vyhodnotený a je uvedený v tabuľke č. 6.

Tab. č. 6 Hodnotenie vplyvov na predmet ochrany CHVÚ Košická kotlina

<i>vedecký názov</i>	<i>slovenský názov</i>	<i>možnosť ovplyvnenia</i>	<i>vplyv rýchlostnej cesty R4 na druh</i>
<i>Falco cherrug</i>	sokol rároh	ÁNO	záber potravného biotopu
<i>Strix uralensis</i>	sova dlhochvostá	ÁNO	nepatrný záber potravného biotopu
<i>Dendrocopos syriacus</i>	d'ateľ hnedkavý	ÁNO	minimálny vplyv na biotop druhu
<i>Ciconia ciconia</i>	bocian biely	ÁNO	záber potravného biotopu
<i>Coturnix coturnix</i>	prepelica poľná	ÁNO	záber potravného a hniezdneho biotopu
<i>Aquila heliaca</i>	orol kráľovský	ÁNO	záber potravného biotopu

Sokol rároh (*Falco cherrug*)

Popis druhu, ekologické nároky

Ako pôvodný stepný druh u nás prebýva iba v južných častiach štátu v blízkosti prírodnej či kultúrnej stepi, kde loví. Hniezdi v nižších pohoriach alebo priamo na nížinách, v starých listnatých alebo zmiešaných lesoch, lužných lesoch, prípadne aj v stromoradiach, či na skalách. Dospelé rárohy sú stále až prelietavé.

Pravdepodobné vplyvy

Sokol rároh v danej oblasti takmer výhradne hniezdi v umelých drevených búdkach zavesených na stĺpoch elektrického vedenia. Najbližšia takáto búdka sa nachádza vo vzdialenosti cca 2,5 km od trasy rýchlostnej cesty R4. Zo správ monitorujúcich druhy vtákov za roky 2011, 2012 vyplýva že sokol rároh pravidelne navštevuje agrocenózy v blízkosti rýchlostnej cesty. Zásahy do potravného biotopu sokola rároha nebudú predstavovať pre populáciu likvidačný vplyv, nedôjde k významnému narušeniu ekologických nárokov. Vplyv výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R4 na populáciu sokola rároha bol vyhodnotený ako mierne negatívny.

Sova dlhochvostá (*Strix uralensis*)

Popis druhu, ekologické nároky

Sova dlhochvostá patrí medzi väčšie druhy sov, po výrovi je najväčšou sovou. Stály vták. Žije v zmiešaných, ihličnatých a listnatých lesoch (najmä v bučinách). Svojmu miestu je verná. Hniezda si stavia v rázsochách stromov, v stromových dutinách a často sa usídlia aj v opustených hniezdach po dravcoch.

Pravdepodobné vplyvy

Vzhľadom na to, že sova dlhochvostá sa viaže najmä na lesné biotopy, významnejšou lokalitou z hľadiska výskytu sovy dlhochvostej je časť CHVÚ nazvaná Haništiansky les, ktorý sa nachádza západne od začiatku rýchlostnej cesty R4 a najbližšia vzdialenosť k nej je 0,75 km. Odtiaľ len sporadicky zalietava do blízkeho okolia. V mimo hniezdnom období,

najmä v silných zimách sa vyskytuje aj v južnejších oblastiach, prípadne aj na nížinách. Vplyv výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R4 na jej hniezdne a potravinové biotopy bol vyhodnotený ako mierne negatívny.

Ďateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*)

Popis druhu, ekologické nároky

Vyskytuje sa v kultúrnej krajine v nížinách a pahorkatinách do 600 – 800 m n. m. so solitérnymi stromami, stromoradiami, v stromovej vegetácii okolo potokov a riek, v záhradách, sadoch, viniciach aj v urbánnej krajine a pod. Zimné rozšírenie sa prakticky zhoduje s hniezdnym.

Pravdepodobné vplyvy

Hniezdi najčastejšie v mestách a dedinách a za potravou zalietava do blízkeho okolia, cesta radikálnu hrozbu nepredstavuje. Výsledky monitoringu pravidelne dokladujú jeho výskyt prípadne hniezdenie v remízkach alebo topoľových alejach rozdeľujúcich poľnohospodársku krajinu a často zachádzajúcich až do intravilánov priľahlých obcí. Keďže záber biotopov vhodných pre ďaťľa hnedkavého je pri výstavbe rýchlostnej cesty R4 minimálny, aj jej vplyv na populáciu tohto druhu je zanedbateľný.

Bocian biely (*Ciconia ciconia*)

Popis druhu, ekologické nároky

Bociany sa vyskytujú v blízkosti zamokrených a spodnou vodou trvale podmáčaných lúk, na poliach a okrajoch vodných plôch. Preferujú otvorenú krajinu, často sa však nachádzajú v blízkosti ľudských obydľí. Sťahovavý, hniezdi na hrebeňoch stiech a komínoch, stĺpoch, menej na vysokých stromoch v blízkosti ľudských sídel.

Pravdepodobné vplyvy

V okolitých dedinách hniezdi niekoľko párov bociana bieleho. Rýchlostná cesta predstavuje záber len potravinových biotopov bociana bieleho. Koncom leta dané územie križuje aj ako transmigrant. Vplyv výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R4 na populáciu bociana bieleho bol vyhodnotený ako mierne negatívny.

Prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

Popis druhu, ekologické nároky

Tento pôvodne stepný a lesostepný druh obýva otvorenú poľnohospodársku krajinu, hlavne obilné a ďatelinové polia, vlhké i suché lúky, úhory ale i trávnaté zárasty okolo ciest, okraje mokradí a rôzne bylinné ruderalne biotopy. Najmenší európsky kurovitý vták (16 – 18 cm), jediný sťahovavý spomedzi kurovitých.

Pravdepodobné vplyvy

Monitoring druhov vtákov len potvrdzuje že, prepelica poľná v oblasti pravidelne hniezdi, je často pozorovaná ako nalietava do okolitých poľnohospodárskych kultúr. Rýchlostná cesta R4 znamená záber hniezdných ako aj potravných biotopov. Vplyv rýchlostnej cesty R4 na populáciu prepelice poľnej bol vyhodnotený ako mierne negatívny.

Orol kráľovský (*Aquila heliaca*)

Popis druhu, ekologické nároky

Pôvodne bol stepným druhom. U nás hniezdi časť populácie v predhoriach až stredne vysokých pohoriach, časť v pahorkatinách a v nížinách v poľnohospodárskej krajine. Niektoré páry striedajú v jednotlivých rokoch hniezda v pohoriach a nížinách. Dospelé jedince sú stále až prelietavé, zimujú na hniezdisku alebo v priľahlej nížine, výnimočne preletujú až na juh strednej Európy.

Pravdepodobné vplyvy

Hniezdne teritória orla kráľovského sa nachádzajú mimo trasy rýchlostnej cesty R4. Do agroceenóz po oboch stranách rýchlostnej cesty pravidelne zalietava za potravou, čo potvrdzujú aj správy z monitoringu za roky 2011 a 2012. Najbližšie hniezdne lokality sa nachádzajú vo vzdialenostiach od 1,1 km až 4,4 km od trasy rýchlostnej cesty. Za vhodných poveternostných podmienok tu aj zimuje. Rýchlostná cesta R4 je zásahom do jeho potravného biotopu. Vplyv na populáciu orla kráľovského bol vyhodnotený ako mierne negatívny.

11.2 Hodnotenie vplyvov na integritu CHVÚ Košická kotlina a integritu sústavy Natura 2000

Integrita územia je súdržnosť ekologickej štruktúry a funkcií územia v rámci celej jeho plochy alebo celých biotopov, komplexov biotopov a / alebo populácií, pre ktoré bolo územie klasifikované. O území možno povedať, že má vysoký stupeň integrity, pokiaľ je realizovaný v ňom obsiahnutý potenciál pre naplnenie cieľov ochrany, pokiaľ sa udržiava schopnosť pre samovoľné zotavenie a samovoľnú obnovu za dynamických podmienok a pokiaľ si vyžaduje minimum vonkajšej podpory vo forme manažmentu.

Z území patriacich do sústavy Natura 2000 bude výstavbou a prevádzkou rýchlostnej cesty R4 dotknuté iba CHVÚ Košická kotlina. Hodnotenie vplyvov na integritu CHVÚ možno preto stotožniť s hodnotením vplyvov na integritu sústavy Natura 2000.

Rýchlostná cesta R4 prechádza CHVÚ Košická kotlina od cca 4,0 km pracovného staničenia rýchlostnej cesty až po cca 10,5 km. Následne pokračuje rýchlostná cesta R4 mimo CHVÚ Košická kotlina, pretože areál priemyselného parku v k. ú. Kechnec do CHVÚ nepatrí. Zvyšok úseku R4 od cca 12,0 km do konca úseku na slovensko-maďarskej hranici je opäť v CHVÚ.

V súvislosti s výstavbou rýchlostnej cesty R4 bolo odstránené 1369,52 m² prioritného biotopu európskeho významu dubovo-hrabové lesy panónske (91GO*) a 3195,55 m² biotopu európskeho významu dubovo-cerové lesy (91MO) v jednotke priestorového rozdelenia lesa (JPRL) č. 5 patriacej do Lesného hospodárskeho celku (LHC) Bukovec. Jedná sa o pôvodnú parcelu C KN č. 1295/5 v katastrálnom území Seňa. Týmto zásahom došlo k rozdeleniu – fragmentácii úzkeho, cca 40 m širokého lesného porastu uprostred rozľahlej poľnohospodárskej krajiny. Ďalej v k. ú. Seňa došlo k rozdeleniu-prerušeniu a v konečnom dôsledku k odstráneniu biotopu európskeho významu dubovo-cerové lesy (91MO) na ploche 2237,31 m² v JPRL č. 2 prvá porastová skupina. Jedná sa o pôvodnú parcelu C KN č. 615/2 v katastrálnom území Seňa (miestny názov Perínsky kanál). Týmto zásahom došlo k rozdeleniu úzkeho, cca 43 m širokého lesného porastu uprostred rozľahlej poľnohospodárskej krajiny.

Z nelesných pozemkov boli výstavbou rýchlostnej cesty najviac dotknuté tzv. ostatné plochy. Záber tohto druhu pozemkov predstavuje 375 507,00 m², čo je 14,31 % z jeho výmery v CHVÚ a 0,22 % z celkovej plochy CHVÚ.

Z uvedeného je zrejmé, že integrita vyhláseného CHVÚ Košická kotlina nebude výstavbou a prevádzkou rýchlostnej cesty R4 dotknutá zásadným spôsobom, aj keď došlo k záberu a fragmentácii časti lesných a nelesných biotopov, ktoré boli využívané ako hniezdne a lovné biotopy a cesta bude predstavovať určitú bariéru v západnej časti CHVÚ, vtáctvo túto bariéru dokáže prekonávať.

11.3 Hodnotenie navrhovaných zmierňujúcich opatrení

V správe o hodnotení boli v kapitole IV. navrhnuté opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie. Komentár a hodnotenie jednotlivých opatrení sú uvedené kurzívou za textom opatrenia.

Vo vzťahu k biote boli opatrenia navrhnuté:

- všeobecne s odvolaním sa na ustanovenia § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (zákon o ochrane prírody)

• *Ustanovenia § 26 sa týkajú chráneného vtáčieho územia všeobecne. V tomto prípade možno pri príprave výstavby cesty hodnotiť rešpektovanie podmienok ochrany uvedených v § 2 vyhlášky CHVÚ Košická kotlina.*

- konkrétnejšie k vegetačným úpravám: „Pôsobenie negatívnych faktorov na biotu je možné zmierniť vegetačnými úpravami. Tieto úpravy sa navrhujú podľa možností v celej dĺžke vybraného variantu. Pri výsadbe sa odporúča použiť pôvodné druhy drevín a preferovať listnaté druhy s hustejšími korunami“. Ďalej v texte bola zeleň okolo komunikácií rozdelená na základné (plochy násypov cesty, plochy násypov mostov, plochy križovatiek, plochy tesných priestorov, plochy múrov) a vedľajšie plochy (plochy zelene v blízkosti komunikácie) a pre jednotlivé typy boli navrhnuté metodické prístupy tvorby zelene.

Tu možno priradiť aj opatrenia vo vzťahu k pôde, kde sa navrhuje: „Po vybudovaní je potrebné navrhnuť a realizovať spôsoby realizácie rekultivácie dočasne zabratých plôch pôd, modifikované spôsobom ich využitia.“

• *Vzhľadom na skutočnosť, že trasa rýchlostnej cesty R4 vedie v prevažnej miere poľnohospodárskou krajinou, vegetačné úpravy s výsadbou pôvodných druhov drevín môžu pomôcť najmä pri začlenení cesty do krajiny a do určitej miery môžu poskytnúť náhradné hniezdne či potravné možnosti.*

- opatrenia k významným prvkom ÚSES: navrhuje sa minimalizovať zásah do brehových porastov Sokolianskeho a Belžianskeho potoka.

V rámci Kompenzačných opatrení nebolo navrhnuté vytvorenie náhradného biokoridoru a za kompenzáciu je považovaná výsadba krovinovej a stromovej zelene na okolitých pozemkoch devastovaných stavbou.

• *Zásahy do brehových porastov miestnych potokov a kanálov, ale aj ďalších prvkov ÚSES na miestnej úrovni (stromoradia, remízky) bol riešený ako výrub drevín rastúcich mimo lesa v zmysle § 47 zákona o ochrane prírody.*

Správa o hodnotení v kapitole VI. navrhuje program monitorovania a poprojektovej analýzy. Program monitorovania bol navrhnutý tak, že zahŕňal geológiu, povrchovú a podzemnú vodu a monitoring hluku a emisií. **Pozitívne hodnotíme** skutočnosť, že pri vlastnej realizácii programu monitorovania boli do monitoringu zahrnuté aj lesné biotopy a vtáctvo. Monitoring zahŕňa obdobie výstavby rýchlostnej cesty R4 a je plánovaný aj v prvých rokoch jej prevádzky.

Úvodný monitoring lesných biotopov a vtáctva bol realizovaný v roku 2011 a monitoring vtáctva pokračoval aj v roku 2012.

11.4 Hodnotenie možných kumulatívnych vplyvov

Podľa projektovej dokumentácie rýchlostnej cesty R4 k stavebnému povoleniu sú medzi stavebné objekty zahrnuté i rekultivácie dočasne zabratých plôch a vegetačné úpravy. Dôležitá je nielen ich realizácia, ale aj následná starostlivosť o rekultivované plochy a plochy, na ktorých boli realizované vegetačné úpravy, aby sa zamedzilo úhynu vysadených drevín, či šíreniu invázií a burinných druhov rastlín.

V severnej časti trasy sa výhľadovo uvažuje s napojením rýchlostnej cesty R2 v smere na Rožňavu. Podľa doposiaľ predstavených návrhov, časť trasy tejto rýchlostnej cesty bude tiež prechádzať CHVÚ Košická kotlina. Možný kumulatívny vplyv tejto rýchlostnej cesty bol zhodnotený na základe dokumentov a v stave dokumentácie, ktoré boli k dispozícii.

Ďalšie plány a projekty, ktoré by boli situované priamo do CHVÚ Košická kotlina v blízkosti trasy rýchlostnej cesty R4, nie sú spracovateľom k dátumu spracovania tohto hodnotenia známe. Vzhľadom na polohu rýchlostnej cesty R4 na transeurópskej prepravnej sieti a polohu v ťažisku aglomerácie Prešov – Košice – Miškolc s vysokým hospodárskym potenciálom R4 je možné predpokladať, že toto dopravné spojenie sa stane impulzom pre ďalšie rozvojové aktivity v území. Z hľadiska ochrany predmetu CHVÚ Košická kotlina je preto potrebné pri ďalšom územnom plánovaní v tomto priestore postupovať veľmi citlivo a dôsledne rešpektovať podmienky ochrany kritériových druhov.

V severnej časti trasy rýchlostnej cesty R4 do priestoru zahŕňajúceho približne areál spoločnosti U. S. Steel, obce Veľká Ida, Bočiar, Sokoľany a Haniska, mimo hranice CHVÚ Košická kotlina, je navrhovaných viacero plánov a projektov, resp. niektoré z nich sú už aj zrealizované.

Pri obci Haniska pribudol v roku 2012 Terminál kombinovanej dopravy - prekladiskový terminál spoločnosti Metrans Danubia. Spoločnosť prostredníctvom tohto terminálu bude zabezpečovať zvoz a rozvoz námorných kontajnerov z prístavov do vnútrozemia po železnici a ceste.

V priestore medzi cestou I/50 (E 571) a areálom spoločnosti U.S. Steel (pôvodne tu boli stavebné dvory počas výstavby VSŽ Košice) je navrhovaný Industriálny park Šaca (IPSA). Tento priemyselný park bude zahŕňať haly pre logistiku a objekty pre strojársku výrobu.

V katastrálnom území Železiarne na ploche cca 560 ha sa pripravuje výstavba Globálneho logistického industriálneho parku (GLIP) Košice, ktorý bude pozostávať z troch územne, technicky a hospodársky súvisiacich investičných rozvojových projektov: projekt Verejného železničného terminálu, projekt Medzinárodného logistického centra a projekt Strategického industriálneho parku. Prvou etapou GLIPu je výstavba Verejného terminálu intermodálnej prepravy ŽSR Košice (INTERPORT), ktorý má podporiť najmä kombinovanú dopravu cesta – železnica – cesta s cieľom odbremeniť cestnú dopravu. V roku 2010 MDPT listom č. 973/2010/SRP-173231 zo dňa 26.04.2010 a listom č. 973/2010/SRP-20295 zo dňa 14.05.2010 predložilo podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon EIA) zámer výstavby tohto terminálu (zámer), ktorý podľa zákona EIA podlieha zisťovaciemu konaniu. Súčasťou zámeru bola aj hluková štúdia, v rámci ktorej sa hodnotili

vplyvy hlukových pomerov počas výstavby a prevádzky terminálu na najbližšiu obytnú zástavbu (riešené boli aj obce Sokolany a Bočiar, ktoré sú na hranici CHVÚ Košická kotlina). Podľa tejto hlukovej štúdie budú prekročené prípustné hodnoty hluku z mobilných zdrojov pozemnej cestnej dopravy na ceste I/68 v dennom čase a to tak bez prevádzky zámeru, ako aj počas jeho prevádzky. Prekročenie hodnôt bude minimálne o 0,1 dB. Navyše sa predpokladá, že súčasná vysoká intenzita dopravy na ceste I/68 sa po spustení prevádzky rýchlostnej cesty R4 a neskôr R2 postupne rozdelí medzi tieto cesty a časť prepravy sa presunie na železnicu. V rámci zámeru predpokladaný nárast intenzity železničnej dopravy nebude znamenať preukázateľné zvýšenie hladiny hluku. Z hľadiska ochrany prírody a ochrany CHVÚ Košická kotlina nebol vyhodnotený negatívny vplyv zámeru. Podľa rozhodnutia OÚŽP Košice – okolie č. 2010/1101 zo dňa 28.06.2010 sa zámer ďalej neposudzoval podľa zákona EIA a zo stanovísk doručených k zámeru a opatrení navrhnutých v zámere vyplynuli požiadavky vo vzťahu k navrhovanej činnosti, ktoré sa majú zohľadniť v procese konania o povolení činnosti podľa osobitných predpisov.

Povoľovanie činnosti v priemyselných parkoch a posudzovanie ich vplyvu podľa zákona EIA prebieha priebežne pre jednotlivé činnosti a kumulatívne vplyvy musia byť hodnotené v rámci tohto posudzovania.

12. ZÁVER

12.1. VYHODNOTENIE VPLYVOV RÝCHLOSTNEJ CESTY R4 KOŠICE – MILHOŠŤ NA CHVÚ KOŠICKÁ KOTLINA

Zásah do prioritného biotopu európskeho významu dubovo-hrabové lesy panónske (91G0*) a biotopu európskeho významu dubovo-cerové lesy (91M0) nemá zásadný význam na hniezdne a potravinové biotopy kritériových druhov CHVÚ Košická kotlina. Vzhľadom na zabratú rozlohu je vplyv na hniezdne biotopy zanedbateľný. Záber potravinových biotopov je taktiež málo významný s ohľadom na to, že kritériové druhy sú zväčša potravinovo viazané na nelesné biotopy okrem d'atľa hnedkavého a sovy dlhochvostej. Negatívny vplyv na živočíchy spočíva najmä vo vyrušovaní stavebnými mechanizmami počas výstavby a následne sú možné kolízie počas prevádzky rýchlostnej cesty.

Zásah do nelesných biotopov v rámci výstavby rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť znamená záber potravinových biotopov pre všetky kritériové druhy, ovplyvnenie je najmenej výrazné pri druhu sova dlhochvostá, ktorá sa viaže na súvislé lesné biotopy a do okolia zalietava len sporadicky. Pri druhu prepelica poľná zásah do nelesných biotopov znamená zásah aj do jej hniezdného biotopu.

Vplyvy rýchlostnej cesty R4 Košice – Milhošť počas výstavby a počas prevádzky

Zánik biotopov

Priamo na trase rýchlostnej cesty R4 ani v jej bezprostrednom okolí sa nenachádzajú významné biotopy vtákov. Počas výstavby došlo k minimálnemu trvalému záberu lesných biotopov (6802,38 m²). Z výberových druhov vtákov, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ Košická kotlina, tu pravidelne zalietava orol kráľovský, sokol rároh, bocian biely a prepelica poľná. Z nich však v širšom okolí hniezdi len prepelica poľná. Hniezda ostatných druhov sa nachádzajú vo vzdialenosti minimálne 1 až 5 km od trasy. Ďateľ hnedkavý, keďže hniezdi v intravilánoch okolitých obcí, zalietava do okolia trasy cesty len vzácné. Výskyt sovy dlhochvostej v okolí trasy je ojedinelý (Haništiansky les).

Fragmentácia biotopov

Každá cestná komunikácia predstavuje významnú líniovú bariéru pre väčšinu terestrických živočíchov, ako aj vtákov. Vplyv je významný najmä pri druhoch s nízkymi letovými hladinami ako sú zástupcovia čeľade kurovitých. Rýchlostná cesta prechádza CHVÚ Košická kotlinu od severu na juh a zasahuje najmä do potravných biotopov niektorých výberových druhov vtákov. Keďže trasa prechádza len okrajovými časťami CHVÚ Košická kotlina, nepredstavuje významný faktor narušenia celistvosti CHVÚ Košická kotlina.

Rušenie hlukom a svetlom

Cestné komunikácie ovplyvňujú priamo dopravou (hluk, znečistenie) územie v šírke do 300 m po oboch stranách cesty. Vtáky sa celkovo dokážu pomerne dobre adaptovať na zvýšené hodnoty hluku. Možným problémom je prekrývanie ich hlasových prejavov so zvukovými frekvenciami áut. Z kritériových druhov vtákov môže biotopy v blízkosti rýchlostnej cesty R4 ako hniezdne biotopy využívať hlavne prepelica poľná, ale vzhľadom na veľkosť jej populácie v CHVÚ sa vplyv stanovil na mierne negatívny. Ostatné kritériové druhy ako orol kráľovský, sokol rároh a bocian biely v dostatočnej únikovej vzdialenosti

samotný pohyb áut nevnímajú tak citlivo. Ich hniezdiská sú pritom v dostatočnej vzdialenosti od rýchlostnej cesty.

Usmrcovanie dopravnými prostriedkami

Priame kolízie živočíchov s dopravnými prostriedkami nie je možné vylúčiť a to ako pri výstavbe alebo aj pri samotnej prevádzke rýchlostnej cesty. Hlavným dôvodom kolízií živočíchov je ich neschopnosť včas odhadnúť rýchlosť pohybujúceho sa auta, najmä za menej priaznivých poveternostných podmienok a v noci. K mnohým kolíziám nedochádza len priamym kontaktom s autami, ale aj nepriamo tlakovou vlnou. Usmrcovanie počas výstavby je menej časté, keďže rýchlosť stavebných strojov v rámci stavby je obmedzená na 40 km/hod. Počas prevádzky bude pravdepodobnosť výskytu takýchto kolízií znížená vhodným oplotením, ktoré budú v zmysle platnej dokumentácie realizované.

13. ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Rýchlostná cesta R4 zasahuje do CHVÚ Košická kotlina od 4.0 kilometra cesty až po priemyselný park Kechnec, ktorý je vyňatý z CHVÚ Košická kotlina. Za priemyselným parkom Kechnec rýchlostná cesta pokračuje v CHVÚ až po štátnu hranicu s Maďarskou republikou. Dĺžka trasy rýchlostnej cesty R4 v CHVÚ Košická kotlina je 8,720 km. Predpokladané vplyvy sú prehľadne usporiadané v tabuľke č. 7.

Tab. č. 7 Predpokladané vplyvy rýchlostnej cesty R4 na predmet ochrany CHVÚ Košická kotlina

<i>predmet ochrany</i>	<i>možnosť ovplyvnenia</i>	<i>významnosť vplyvov</i>	<i>charakteristika vplyvov</i>
sokol rároh (<i>Falco cherrug</i>)	áno	- 1	<i>zásah do biotopu druhu</i>
sova dlhochostá (<i>Strix uralensis</i>)	áno	- 1	<i>vplyv na hniezdne a potravinové biotopy je tu minimálny</i>
ďateľ hnedkavý (<i>Dendrocopos syriacus</i>)	áno	- 1	<i>zásah do biotopu druhu</i>
bocian biely (<i>Ciconia ciconia</i>)	áno	- 1	<i>zásah do biotopu druhu</i>
prepelica poľná (<i>Coturnix coturnix</i>)	áno	- 1	<i>zásah do biotopu druhu, záber aj hniezdných biotopov</i>
orol kráľovský (<i>Aquila heliaca</i>)	áno	- 1	<i>zásah do biotopu druhu</i>

Vysvetlenie významnosti vplyvov:

- 2 = významný negatívny vplyv = významný rušivý až likvidačný vplyv na biotop alebo populáciu druhu alebo ich podstatnú časť; významné narušenie ekologických nárokov biotopu alebo druhu, významný zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu; vyplýva zo zadania zámeru, nedá sa eliminovať;
- 1 = mierne negatívny vplyv = mierne rušivý vplyv na biotop či populáciu druhu; mierne narušenie ekologických nárokov biotopu alebo druhu, okrajový zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu; možno ho zmierniť alebo vylúčiť;
- 0 = nulový, žiadny vplyv = žiadny preukázateľný vplyv

Vplyvy rýchlostnej cesty R4 na predmety ochrany CHVÚ Košická kotlina majú dvojaký charakter. Jednak sú to priame (likvidačné) vplyvy, jednak nepriame vplyvy vznikajúce v dôsledku prevádzky rýchlostnej cesty R4 v CHVÚ Košická kotlina a v jeho blízkosti.

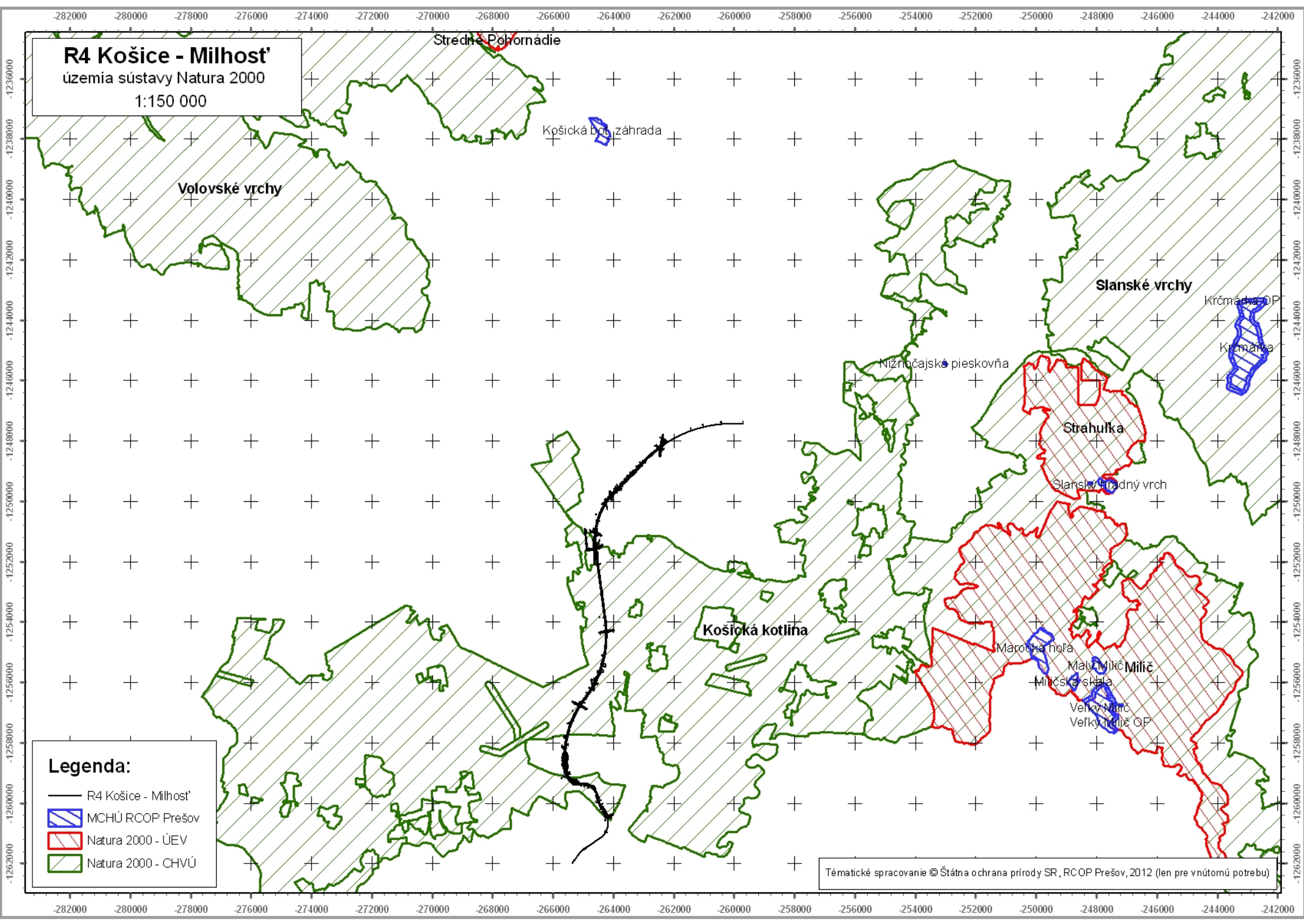
Na základe štúdie predpokladaných vplyvov výstavby R4 na výskyt a rozšírenie vtáctva v CHVÚ Košická kotlina s osobitným zreteľom na výberové druhy Natura 2000 z roku 2009, doterajších výsledkov monitoringu vtáctva z roku 2011 a 2012, ako aj výsledkov monitoringu vtáctva v CHVÚ Košická kotlina v rokoch 2010 – 2012 realizovaného pod gesciou ŠOP SR možno konštatovať, že počas výstavby rýchlostnej cesty R4 bolo v širšom okolí trasy pozorované zalietavanie kritériových druhov orol kráľovský, sokol rároh, bocian biely, ďateľ hnedkavý a v bližšom okolí trasy bolo zaznamenané hniezdenie prepelice poľnej. Sova dlhochvostá nebola v bližšom okolí trasy pozorovaná.

Celkovo možno konštatovať, že výstavba rýchlostnej cesty R4 **nebude mať významný negatívny vplyv** na predmet ochrany CHVÚ Košická kotlina, na jeho integritu a integritu sústavy Natura 2000.

Zároveň možno predpokladať, že významný negatívny vplyv nebude mať ani prevádzka tejto rýchlostnej cesty, pri dodržaní podmienok stanovených v príslušných rozhodnutiach a povoleniach a pri dodržaní stanovených zmierňujúcich opatrení.

PRÍLOHY

R4 Košice - Milhošť
územia sústavy Natura 2000
1:150 000

Legenda:

- R4 Košice - Milhošť
- ▨ MCHÚ RCOP Prešov
- ▨ Natura 2000 - ÚEV
- ▨ Natura 2000 - CHVÚ

FOTODOKUMENTÁCIA - Rýchlostná cesta R4 Košice – Milhost'

Fotografia č.1 – Zvyšky nesúvislého brehového porastu na Sokolianskom potoku v k.ú. Seňa. 24.10.2012

Fotografia č.2 – Detail premostenia Sokolianskeho potoka. 24.10.2012

Fotografia č.3 – Pohľad na prioritný lesný biotop európskeho významu 91G0* Dubovo-hrabové lesy panónske v k.ú. Seňa. 24.10.2012

Fotografia č.4 – Interiér prioritného lesného biotopu európskeho významu 91G0* Dubovo-hrabové lesy panónske v zmenenom stave. 24.10.2012

Fotografia č.5 – Topoľová alej pri poľnej ceste spájajúcej obce Seňa a Veľká Ida. 24.10.2012

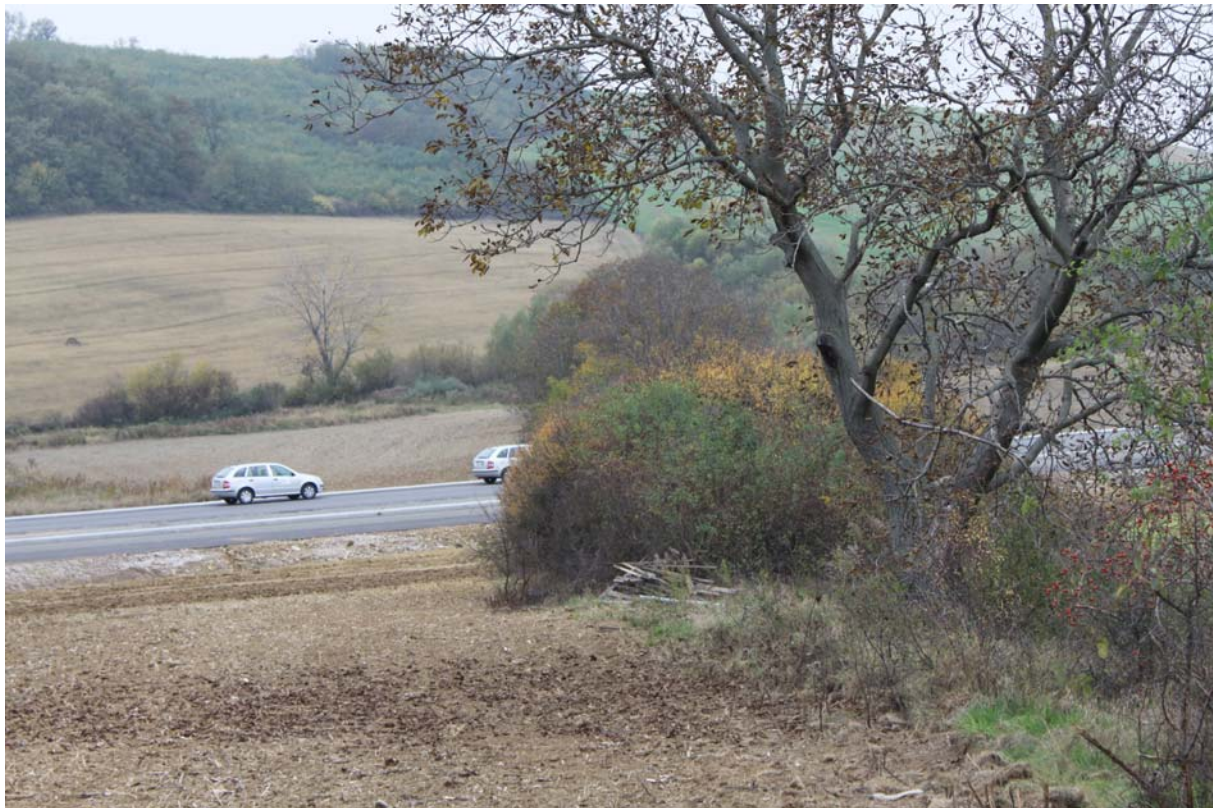
Fotografia č.6 – Trasa rýchlostnej cesty R4 pretínajúca Perínsky kanál tvoriaci katastrálnu hranicu obcí Seňa a Kechnec. 24.10.2012

Fotografia č.7 – Lesný biotop európskeho významu 91M0 Dubovo-cerové lesy pri Perínskom kanáli. 24.10.2012

Fotografia č.8 – Remízka za priemyselným parkom Kechnec. 24.10.2012

Fotografia č.9 – Orechová alej na cca14 km rýchlostnej cesty R4, jedna z lokalít výskytu d'atľa hnedkavého. 24.10.2012

Fotografia č.10 – Prerušená topoľová remízka na cca 15 km rýchlostnej cesty R4 len niekoľko metrov od medze tvoriacej štátnu hranicu s Maďarskou republikou. 24.10.2012
Autor fotografií: Ing. Roman Trojčák, Archív ŠOP SR, RCOP v Prešove

